

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
Dopisi se ne vračajo. — Stev. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din,
mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO IX.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, 8. aprila 1926.

Telefon št. 552.

STEV. 41.

L. Šmuc:

Ali so trgovsko-obrtne organizacije potrebne?

V zadnji številki glasila Saveza trgovaca za Hrvatsko in Slavonijo »Trgovačkih novina« z dne 30. marca t. l. je g. dr. A. Aranicki ostro napadel dr. Miroslava Stojadinovića, bivšega načelnika v ministrstvu za socialno politiko, ki je v beogradskem »Trgovinskem Glasniku« objavil obširen članek glede trgovskih organizacij. Dr. Stojadinović se postavlja glede strokovnih organizacij na nam nepojmljivo stališče in sicer proti obligatornosti takih organizacij. Ni nam znano iz kakšnega vzroka je proti temu, vendar že lahko danes konstatiramo dejstvo, da je g. dr. Stojadinović pošteno prespal dogodka in nima v spominu faz, ki so se odigrale baš v borbi radi izednačenja obrtnih zakonov, uvedbe prisilnega značaja vseh strokovnih organizacij, bodisi obrtnih zadrug, gremijev, zveze gremijev in zadrug itd. Če se le malo ozremo nazaj in pretrgamo zahteve vsakoletnih trgovskih kongresov, prirejenih v raznih krajih države, vidimo dejstvo, da so se zastopniki posameznih organizacij na vseh teh kongresih bodisi v Zagrebu, Beogradu, Skoplju itd. izjavili soglasno vsi za obveznost vseh obrtnih in trgovskih organizacij, kakor tudi, da se izda nov obrtni red, ki naj bi veljal za celo državo. Veseli nas, da je g. dr. Stojadinović v tem svojem mnenju popolnoma osamljen in prepričani smo, da njegovega izvajanja v »Trgovinskem Glasniku« ne bodo dosegla onega uspeha, kot ga je pričakoval.

V Sloveniji je organizacija zadrug in gremijev tako dobro ustaljena, da smo lahko ponosni na njihovo delovanje, kajti povsod najdemo uspehe resnega gospodarskega delovanja. Z zanosom se je na vseh dosedanjih kongresih ugotovilo močno aktivnost prečanskih organizacij, med tem ko se delovanje organizacij v južnih krajih naše države ne razvijajo tako kot bi bilo pričakovati. Zato je pri nas prevladalo mnenje, da je v novem obrtnem zakonu usvojiti načelo prisilnosti strokovnih organizacij. Tudi Hrvatje so uvideli dobro stran delovanja naših gremijev in zadrug, zato so ravno te dni izročili skupno z zastopniki gospodarskih korporacij v državi ministru dr. Krajaču obširno spomenico, v kateri energično zahtevajo, da se čimprej izdela nov obrtni red, kakor tudi da se izda posebno odredbo, s katero se uzakoni obveznost strokovnih organizacij.

G. dr. Stojadinović je šel tako daleč, da trdi, da so naše organizacije v nasprotju z državnimi interesi in mu ni znano, o kakih obligatornih organizacijah, ter konstatira, da zadostuje v naši državi le Trgovske zbornice s svojim delokrogom. Mnenja smo, da bi g. dr. Stojadinović storil boljše, da v bodoče opusti vsako nadaljnjo razpravo o tem, za trgovce kakor tudi za obrtnike eminentno važnem vprašanju. Delovanje gremijev in obrtnih zadrug je v tako ozki zvezi z delovanjem zbornic, da si absolutno ne moremo predstavljati uspešnega delovanja enega brez drugega. Cela naša gospodarska politika sloni na tesni medsebojni podpori in ponosni smo, da se je tozadevno pokazala vsikdar vedno ona solidarnost in skupnost v vseh zahtevah, kar je v teh časih najbolj potrebno. Ne vemo kakšen ugled bi naša država uživala v zunanjem

svetu, ako bi hotela vlada ovirati nadaljnji razvoj naših organizacij po receptu dr. Stojadinovića. Zbornice reprezentirajo danes nekako vrhovno gospodarsko instanco posameznih pokrajin, v njih se združuje vse negospodarsko stremljenje in bila bi njih naloga zelo težka, jedva bi mogle premagati vsega dela in zadostiti vsem obveznostim, ki jim nalagajo gospodarski interesi, ako ne bi imele na razpolago tudi pomoč naših trgovskih gremijev in obrtnih zadrug. Pri nas je delovanje posameznih organizacij zelo živahno in intenzivno in predstavljajo iste danes mnenje gospodarskih krogov ter so si priborile pri vseh merodajnih činiteljih zaslužen ugled. S temi organizacijami je treba danes tudi računati. V njih izražajo želje posamezne panoge, pri njih se nabira material, ki služi naši vrhovni gospodarski instituciji zbornici za podlago, da mora v svojih izjavah in poročilih primerno upoštevati interese vseh panog svojega okoliša.

V Sloveniji imamo preko 150 obrtnih zadrug, 24 gremijev in 2 trgovski zadrugi, katere so vse včlanjene posebej še v svojih zvezah. Dasi ni pripadnost k zvezam obligatorna, je vendar velika večina obrtniških zadrug včlanjena pri Zvezi zadrug v Mariboru ali Ljubljani, vsi gremiji pa v Zvezi gremijev, kar je najboljši dokaz za to, da trgovstvo in obrtništvo samo najbolje uvideva potrebo pripadnosti k zvezam in da se bo za to obligatornost tudi v bodoče borila. Zadolžni moremo pa biti vsi, da smo našli tudi v g. dr. Aranickem najboljšega zagovornika obveznosti strokovnih organizacij.

Naš izvoz v februarju.

Po statističnih podatkih generalne direkcije carin je znašal naš izvoz v februarju t. l. 345.873 ton, v vrednosti 514.931.064 Din, odnosno 46.996.054 zlatih dinarjev napram 313.564 tonam v vrednosti 693.019.742 dinarjev ali 58.235.484 zlatih dinarjev v istem razdobju leta 1925.

Glavni predmeti našega izvoza v mesecu februarju so bili: a) gradbeni les za 67.7 milijonov in b) drv za 5.9 milijonov papirnatih dinarjev. Lesu sledi (po vrednosti v milijonih papirnatih dinarjev): turščica 70.0; jajca 61.7; žito: a) pšenica 53.2; b) ostalo žito 2.4; meso: a) sveže 26.0, b) mesni izdelki 3.9; žive svinje 15.7; pšenična moka 11.5; kalcijev cijanamid 10.7; suhe češnje 10.4; živi konji 10.2; cement 8.7; predivo 7.8; svinec v ploščah 6.9; železniški pragovi 5.5; kože od divjačine 4.9; hmelj 4.6; lesni izdelki 3.9; ekstrakti za usnje 3.6; sir kačkavalj 2.6 in ostalo.

Iz gornjih podatkov je razvidno, da je bil izvoz v februarju ravnotako kakor v januarju t. l. po količini mnogo večji od izvoza v januarju odnosno februarju 1925, da je pa bila vrednost v januarju in februarju t. l. izvoženega blaga mnogo manjša kot vrednost v istem razdobju lanskega leta uvoženega blaga, kar je tolmačiti s tem, da je cena poljedelskim produktom na svetovnem trgu padla, medtem ko se je naš dinar dvignil.

Ali si že pridobil »Trgovskemu listu« vsaj enega novega naročnika?

Prof. dr. Metod Dolenc:

Načrt zakona o pobijanju nedopustne spekulacije z živlenskimi potrebščinami. (Konec.)

Da je karteliranje pojav, ki odgovarja naravnemu razvoju sodobnega narodnega gospodarstva, je resnica, ki jo najdeš v vsakem učbeniku nacionalne ekonomije. Samo po sebi pa je tudi razumljivo, da se mora država, ki zastopa »egoizem splošnosti« nasproti »egoizmu posameznika«, pobrihati, da karteliranje ne kvari harmoničnega razvoja vseh stanov. Če hoče država ustaviti naraščanje kartelov in paralizirati njihov učinek s tem, da skuša prosto konkurenco pri producentih in prodajalcih prisilno uveljavljati, mora se lotiti problema pri jedru: pri velikih kartelih in trustih, — pa sama mora z lepim zgledom kazati pot... Z malimi, pravzaprav po večini le razdražujočimi sredstvi, kot sta tista dva člena v zakončiču o pobijanju draginje, ne bo dosti doseženo. Nasprotno, napovedani boj zoper dogovore prodajalcev kruha, klobas, sadja itd. bo le previdnost teh krogov pocstila, da se prav gotovo nikoli ne bodo pismeno dogovarjali, ampak čisto na tihem bo vsaka stvar dozorela in držala. Podpirali pa bodo te male »karteliče« veliki karteli, ki pa tudi ne bodo izdajali svojih skrivnosti. — Skratka: takozvana prosta konkurenca, podponujanje, se ne da diktirati, še najmanj pri obratu v vsakdanjem življenju glede prehrane.

Pa še nekaj! Če pride do naznanitve kartelnega dogovora ministru, po katerih vidikih pa bo ta reševal vprašanje, da je dogovor razveljaviti? Že uvodoma smo pokazali, kako zelo sporno postane lahko vprašanje, kdaj so prekoračene tiste cene, ki so še trgovsko opravičene? In v tako zamotanih kočljivih zadevah naj odloča ena oseba, minister, ki je prišel na svoj položaj po politični konstelaciji? Nočemo dvomiti o tem, da bo po svojem mnenju nepristransko postopal. Toda: ali mu bodo pristali nasprotni stranke to verjeti, zaupali?! In če bi se res vsak dogovor in dogovorček, ki velja včasih le za teden dni, n. pr. pri branjevkah za prve češnje, iz vseh trgov vse države dostavljati ministru za odobritev, ali bo imel on časa vse sam natančno proučiti in pravilno rešiti? Mari ne bodo vplivi pristašev stranke pri rešitvi sopomagali, vsaj da pride rešitev prej na vrsto? In ta rešitev naj bi bila dokončna, brez vsake možnosti nadpsoje? Naš ceterum censeo je, da te določbe o kartelih ne bodo izdale ničesar, ker ne bo prišlo do prijav kartelnih dogovorov, ako pa vendar pride do njih, bi moralo o teh vprašanjih reševati le nepristransko sodišče in to po instančnem potu. Najbolj nevarna pa je tista določba, da se morajo tudi že prejšnji kartelni dogovori prijaviti v dveh mesecih, v zvezi z določbo, da ima vsak do pravico vložiti obtožbo pri pristojnem sodišču radi take opustitve, ki jo proglašajo načrt za pregrešek s kaznijo od 3 mesecev do 1 leta zapora in globe od 20 do 100.000 dinarjev. Tako široko koncipirana določba bi vedla ne samo do šikan trgovcev, ampak še do izsiljevanj, izsiljevalne vsote pa bi na vse zadnje prešle v tej ali oni obliki vendarle na kosumente, da jih plačajo — oni sami.

Drugo določilo glede rekvizi-

cije obratovalnic in prodajalnic pa je prav tako ponesrečen poskus, pomagati prosti konkurenci na noge, kakor je nevarno. Recimo, da je bilo tarifiranje v nekem mestu nepristransko izvedeno. (Kako bo n. pr. v mestih, ki imajo upravo, v kateri so zastopani samo izrazito nemeščanski sloji, z nepristranstvo, to si naj vsak razmisli po svojih izkustvih.) Prodajalci ali proizvajalci pa mislijo, da je boljše zapreti trgovino ali obratovalnico, kakor pa delati brez dobička. Veliko jeze bo pri tem tudi, ako bo imela n. pr. Ljubljana druge tarife, Šiška ali St. Vid pa zopet druge. Vsi prodajalci zapro svoje trgovine. Občinsko županstvo bo sedaj rekviriralo obratovalnico in obratovalno orodje. Pa praša se: pri katerem trgovcu? Ali ne bo tu, recimo, politična naklonenost diktirala nekoga ščititi in raje drugega osrečiti z rekvizicijo? In če se v tisti obratovalnici nahaja razven živlenskih potrebščin še druga roba, kako se bo vršil obrat? V načrtu ni povedano, da je pod obratovalnico razumevati tudi njene zaloge; kajti izraza »radnja« in »alat« tega ob sebi nikakor ne vsebujeta. Če pa ni surovin, odkod jih dobiti, da se more takoj pričeti z obratom? Kje pa so tisti veščaki, ki bodo vse to napravili na mah boljše kot obrtniki, kje bodo v naglici nakupili vse potrebno ceneje kot trgovci, ki ima že dobre zveze in zadosten kredit? In kdo garantira, da bo v takih krizah veliki trgovec voljan, podpreti boj zoper svojega stalnega odjemalca? Znano je, da se obrati v državni režiji ne morejo ponasati z dobički. Ali bodo mogle občine res ceneje delati kot trgovci ali obrtniki? Vse to so vprašanja, ki kažejo, da načrt stvari ni do dna premislil, da so njegovi predlogi ponesrečeni.

Na dlani pa leži, da utegne predlagano postopanje z rekvizicijami strahovito poglobiti razdor med družabnimi razredi. V tiskovnem zakonu stoji, kdor v tisku zavestno draži en družbeni razred na drugega, naj se kaznuje z zaporom do 1 leta in z globo do 10.000 dinarjev. Ali naj bo v zakonu za pobijanje draginje ustanovljena izjema, da se sovražstvo med razredi sme netiti in pospeševati?

III. Ob koncu naj resimiramo, da je načrt nezrel in tehnično pomanjkljiv. V tehničnem pogledu bi padel zakon, ako bi bil po načrtu sklenjen, na nivo tiste nesrečne naredbe, ki je bila izdana pred sedaj veljajočim zakonom. Tudi sedajšnji zakon ima še neke tehnične hibe, n. pr., da so kazniva dejanja po določilih tega zakona v Srbiji pregreški, pri nas pa le prestopki. Saj smo po ustavi pred zakonom vsi državljani enaki! Pa tehnične hibe bi se dale lahko retuširati. Glavna stvar je, ali je sploh umestno izdati tak nov zakon? Če je doslejšnji zakon ostal v velikem neučinkovit, v malem pa daje mnogo prilike, da se ljudje jeze na policijski duh, ki se razpaša v malem prometu, dočim gre pri velikem prometu vse svojo pot »zarade«, — ali bo zakon v smislu načrta boljši, učinkovitejši? To vprašanje bi morda kdo pogojno potrdil, rekoč: Dokler se država ne more še reformirati tako, da dobi dobro upravo, ki bo skrbela enako za blaginjo vseh državljanov z vso vnemo, ki bo vsako korupcijo, bilo kjer koli, s korenika-

mi iztrebila, ki bo podpirala zakonodajo, da bodo producenti in konsumenti enako zadovoljni, toliko časa so pač taki policijski zakoni potrebni. Mi se pa vprašamo: ali kaže pobijati draginjo in brezvestno spekulacijo s tako enostranskimi zakonskimi odredbami, ki bodo posegale le v mali promet in ki prinašajo le take nove ideje, katerim nismo mogli staviti nobene dobre prognoze, ampak se bojimo, da bodo le politične strasti še bolj razvzele? Naj bi se že vsi dobri duhovi države združili v tem, da se na gospodarskem polju pusti politika in da se vsaj tu dela smotreno od vseh strank. Zakonodajalci in uprava pa naj bi skrbeli, da se vera v socialno pravično, pravno državo okrepi. Naj bi se vpoštevale besede ruskega filozofa L. Petražičkega (Motive des Handels, str. 64): »Ekonomika nižina in razviti neke dežele odvisi od značaja milijonov subjektov, ki so v gospodarstvu delavni, od tipa »gospodarjeva«, od njihove energije, njihovega duha podjetnosti, od njihovega razuma, kako smelo in samozavestno kujejo in izvršujejo gospodarske načrte itd. Da pa se take lastnosti značaja vzgojujejo, je treba, da so vse socialne panoge življenja, tudi ekonomske, prošnjene od principa zakonitosti in prava. Vse to naj bi v največji meri vpoštevala država sama, ko izvršuje v uvedu navedena ustavna določila. Zakonodajalci pa naj dobro pretehtajo, ali bo splošnosti kaj pomagano, če se poedincem natovno odlozna bremena zelo dvomljive učinkovitosti.

Za reformo taksnega zakona.

(Konec.)

Pobiranje carinskih taks je popolnoma neupravičeno, ker se na podlagi novega zakona o carinskih tarifih pobira poslovna davčina, katere iznos je jako znaten. To dačbino moramo smatrati za odškodnino za carinsko poslovanje, dočim carina sama predstavlja fiskalno dajatev. Pri tem položaju je v vzdrževanje carinskih taks prava dvojna obremenitev.

Ako bi se carinske takse kljub temu pridržale, se morajo diferencirati po množini ali vrednosti ocarinjenega blaga, da bi se v splošnem ne plačevalo enakih taks za carinjenje vagonovske množine in za poštno pošiljke, odnosno male kosovne že-

lezniške pošiljke in tako podraževalo blago ravno detaljstom, ki naročajo majhne množine plačujejo pa iste takse, kakor za vagonovske množine. Sporedne takse v takih primerih presegajo carino samo in blago v nadrobni prodaji izdatno podražujejo.

Carinske takse so pa tudi, ako se jih diferencira po vrednosti in množini ocarinjenega blaga, neprimerno visoke, ker se je pri določanju teh taks premalo oziralo na činjenico, da imamo poleg gospodarskih carin, ki naj zaščitijo domačo produkcijo, še celo vrsto fiskalnih carin in to celo na industrijske sirovine, ki jih uvažamo v svrhu predelave (n. pr. kokosovo olje, palmovo olje itd.).

Posrebno je treba naš izvozni promet osvoboditi taksnih obremenitev, ker se naš izvoz vsled jačanja dinarja nahaja v vedno večjih težavah.

Povodom tarifne reforme, ki je stopila v veljavo dne 1. oktobra 1925, se je pridržalo odnosno na novo vpeljalo celo vrsto železniških taks za carinsko odpremljanje, ki znašajo same, na primer pri 10 tonskem vagonu enostavnega blaga, ki ga stranka sama razloži, 200—300 dinarjev. S temi taksami in poslovno dačbino se pri komadnih pošiljklah dosežejo višje vsote, kakor znaša carina sama.

Najbolj pa ostre taksne bremena občutne kazni, ki se po čl. 46. Zakona o taksah ne morejo in ne smejo zniževati in tudi ne milostno odpustiti. Glavna napaka kazenskih določil obstoji v tem, da se izmera kazni ne ravna po teži prestopka in da se ne razločuje med prestopki zatajbe ali prikrajšanja in med prestopki, ki se kvalificirajo kot nered.

Najboljši dokaz za to nam nudi, na primer točilna taksa. Kdor začne točiti pijače, preden je dobil pravico za točenje, plača isto kazn, kakor jo plača oni, ki ima sicer za točenje pravico, a plača redno (polletno) takso samo za en dan prepozno. Dočim je prvi vsaj poizkusil prikrajšati redno takso, je drugi zakrivil samo nerednost, za kakoršno ne zasluži tako visoke kazni, kakoršno mu nalaga zakon. Iz tega razloga je neumesno, da se finančni upravi jemlje možnost ozirati se na težo prestopka vsaj v okvirju milosti. Kazenska določila so potrebna temeljite reforme v zmislu moderne finančne zakonodaje. Predvsem je potrebno, da se odpravijo kazni zaradi prepozne plačila perijodičnih taks, ki so v sedanjosti izmeri po svoji krutosti preobčutno sredstvo za uveljavljanje reda. Za prepozno plačila perijodičnih taks bi bili taksni obvezanci zadosti občutno kaznovani, ako bi se jim naložila primerna kazn zavoljo nereda, ki bi pa v nobenem primeru ne

smela presegati iznosa 100 Din. Na sedanjo izmero kazni zavoljo nereda bi mogli pristati samo za primer, da bi se nalagale, če bi taksni obvezanec kljub opozoritvi ne izpolnil v določenem roku svoje zakonite dolžnosti.

S sedanjim zakonom o taksah se je končno povsem predrugačil tudi formalni postopek. Na eni strani se je ukinil urad za odmero pristojbin, ki je odmerjal takse v kompliciranih primerih, v prvi vrsti pri prenosih nepremičnin, na drugi strani pa se je preneslo odločanje o pristojbah izključno na generalno direkcijo posrednih davkov. Posebno druga izprememba prikrajšuje pravice taksnih obvezancev, ki so imeli po določenih prejšnjega zakona za uveljavljanje svojih pravic na razpolago dvoje instanc, sedaj imajo pa samo eno. Reforma finančne uprave, ki se bo morala brez dvoma izvršiti v smeri decentralizacije sedanega sistema, je neodložljiva, ker je sedanji položaj pri ogromnem poslovanju s taksami v centrali nevzdržljiv. Pri reformi zakona o taksah naj bi se težnje po decentralizaciji finančne uprave v polnem obsegu vpoštevale in usvarilo v taksnih zadevah dvoje inštan.

Iz omenjenih činjenic izhaja, da moramo v interesu našega narodnega gospodarstva zahtevati izdatno znižanje obstoječih taksnih bremen, ki po svoji izmeri pregloboko posegajo v gospodarsko življenje in širimo za tem, da se taksni zakon v označeni smeri čimprej temeljito revidira.

Sladkor.

Sredi februarja je kubanski poljedelski oddelek cenitev sladkorja dvignil za 10 odstotkov. Deževalo je veliko in trst je uspeval. Vsebinska sladkorja v trstu je znašala 31. januarja 10'66%, dočim je znašala leto prej 10'19%. Pač pa se je lani v poznejših dnevih vsled izredno ugodnega vremena sladkorna vsebina dvignila na 11'44%. Glede Evrope so v sredi februarja računili z večjim kulturnim arealom na Angleškem, v Franciji, Rusiji, zlasti pa v Italiji, kjer so difference med tovarnarji in pridelovalci menda poravnane.

V začetku marca je znani statistik Mikusch priobčil cenitev evropskega sladkorja. O vsaki državi ima posebne komentarje, zakaj je cenitev v februarju drugačen kakor je bila pa cenitev v decembru. Tako pravi za Srednjo Evropo v splošnem, da deževni čas ni upravičil nad, ki so jih stavili vanj. So pa tudi izjeme. O Jugoslaviji pravi: »Tovarne so z delom že gotove in skupni zaključek izkazuje 63.000 ton surovega pridelka.« Evropski pridelok sladkorja iz pese bi bil po sklepnih računih tale:

V tisočih tonah surovega sladkorja:	Zaključek 1924/25	Cenitev v febr. 1926
Češkoslovaška	1429	1520
Avstrija	75	78
Ogrska	202	165
Nemčija	1579	1610
Gdansk	29	28
Francija	834	770
Belgija	400	350
Nizozemska	322	300
Poljska	490	570
Danska	141	180
Švedska	135	205
Italija	417	160
Španija	280	240
Jugoslavija	142	63
Rumunija	104	123
Bolgarija	44	—
Švica	7	7
Anglija	27	65
Finska	1	2
	6658	6436
Rusija	494	1080
Evropa	7152	7516;

torej v Jugoslaviji 1925/26, za ca 5 odstotkov več kot 1924/25. Če pa Rusijo izločimo, dobimo za Evropo tri odstotke manj kakor pa v kampanji 1924/1925.

Ugodni kubanski pridelek se je začel v začetku marca na svetovnem trgu močnejše javljati. Evropski položaj je bil označen po razmeroma velikih vidnih zalogah v posameznih deželah; zlasti velike so bile zaloge na Angleškem, če vpoštevamo, da Anglija ni med prvimi producenti sladkorja. V šestih evropskih državah, ki podajajo vsakomesečne izkaze, je bilo 1. februarja letos 750.000 ton več vidnega sladkorja v skladiščih kot lani. Zaloge so znašale 1. februarja 1924

Nemčija	890.000 ton
Češkoslovaška	501.000 ton
Francoska	253.000 ton
Holandska	154.000 ton
Belgija	117.000 ton
Anglija	179.000 ton
	2.094.000 ton

Nemčija	846.000 ton
Češkoslovaška	694.000 ton
Francoska	480.000 ton
Holandska	219.000 ton
Belgija	228.000 ton
Anglija	148.000 ton
	2.623.000 ton

Nemčija	1.143.000 ton
Češkoslovaška	900.000 ton
Francoska	425.000 ton
Holandska	228.000 ton
Belgija	205.000 ton
Anglija	477.000 ton
	3.878.000 ton

Visoko število Nemčije si razlagamo s tem, da je bil eksport od začetka kampanje le minimalen. Kmalu bo

LISTEK.

RAZMOTRIVANJE O RACIONALNEM IZKORIŠČANJU ŽELEZNIH RUD V NAŠI KRALJEVINI.

(Nadaljevanje.)

V vezi z gornjimi primeri se nam zdi zelo važno, da naglasimo to dejstvo, da so označene tri države, ki so zaporedoma l. 1913 producirale 16, 63 in 36 milijonov ton železnih rud, vso to količino uporabile za predelavo v svojih lastnih plavžih, nikakor pa ne za izvoz, nasprotno pa so primanjkljaj še dobivale iz inozemstva.

Zgledu kot primer navedenih najmočnejših držav so sledile v pogledu racionalnega izkoriščanja svojega prirodnega bogastva na železnih rudah in premogu kmalu vse ostale kulturne države v Evropi.

V popolno ilustracijo, kako blagodejno je vplival napredek železarske industrije na prometne prilike, naj v številkah omenimo razvoj železnice in ladjedelstva. Velika Britanija je imela leta 1920 nič manj kakor 38.135 km železničnih prog, Nemčija 58.148 km in Zedinjene države ameriške same 426.522 km. Celotna glavnic, ki je investirana v iz-

največ napredovale one države, ki so gradbi vseh železnic na svetu, pa iznaša horendno vsoto 240 milijard zlatih mark, od katerih odpade 109 milijard na Evropo in 131 milijard na druge dele sveta.

O eminentni važnosti železarske industrije v ladjedelstvu tudi govore jasno statistični podatki, ki prikazujejo, da je celokupna prostornina samo trgovskih ladij leta 1922 znašala 2.467.084 brutto-registerton, t. j. okroglo 7.000.000 m³ prostornine.

Kakor vsem drugim panogam gospodarskega življenja je pritisnila svetovna vojna svoje obiležje tudi železarski industriji, katere je vsaj za enkrat izgubila enega od najsigurnejših odjemalcev, in sicer vojne potrebe; na drugi strani pa so se po izkustvih, katere so se ravno za časa svetovnega meteža v izobilju pridobila, vzdrmile tudi one države, ki so pred vojno železarsko industrijo podvirgavale drugim gospodarskim interesom ter si postavile za bodočnost kot eno prvih točk svojega gospodarskega programa, utemeljitev samostojne te industrije, oziroma če je prej v nekoliko že obstajala, kolikor mogoče večje proširenje in razčlanjenje na principih moderne metalurgije in plavžarske tehnike. Zanimivo pa je pri tem še to dejstvo, da

so v tem pravcu v zadnjih letih skoro najbolj navezane na uvoz za metalurgijo železa potrebnih sirovin, t. j. železnih rud in koksa, na drugi strani pa so države, ki razpolagajo z ogromnimi količinami železnih rud, v opravičeni previdnosti in spoznanju eminentne važnosti teh prirodnih zakladov, limitirale za izvoz dovoljeno kvantiteto ali pa udarile visoke prohibitive carine na te tvarine in se omejile samo na izvoz sirovega železa, železnih polfabrikatov in pa gotovih produktov.

Skoro neverjetno, toda gola istina je namreč, da bi bile dandanes racionalno uporabne svetovne zaloge železne rude, ki so proračunane na okroglo 22 milijard ton z devetimi milijardami metalnega železa, izčrpane že v približno 50 letih, če bi še nadalje rastlel konsum železa v tem tempu, kakor pa do sedaj.

Pravkar omenjeno povejno orientacijo posameznih držav v pogledu razvijanja železarske industrije pa bodo najboljše pojasnilni sledeči konkretni slučaj: Celotna svetovna proizvodnja surovega železa je znašala n. pr. leta 1922 50 milijonov ton, torej za 30 milijonov ton manj, kakor pa leta 1913. Nazadovale so v glavnem vse države, katere so pred vojno dominirale, najbolj pa seveda Nemčija, ki je morala po verzejski mi-

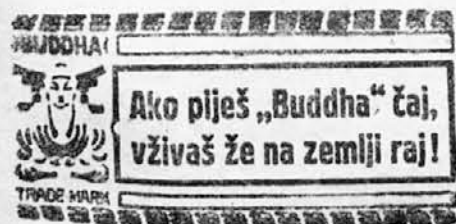
rovni pogodbi na železnih rudah bogata ter industrializirana okrožja ob Sari in v Alzaciji-Lotaringiji odstopiti Franciji. Slednja je s to pridobitvijo povišala svoje rudno bogastvo za okroglo 10 milijard ton in razumljivo je, da si je ta država sprito velikih ran, ki jih je njej prizadela svetovna vojna s porušenjem industrijsko najbolj razvitih severnih provinc, po možnosti potrudila, da jih čimprej zaceli, kar je vse blagodejno vplivalo tudi na razvitje železarske industrije, ki je leta 1922 s produkcijo nad 5 milijonov ton že prekoračila predvojno storitev.

Naravnost sijajen zgled, kako se z izkoriščanjem vojnih izkustev praktično uvaja industrializacija države, nam nudi Italija. Ta je dosti siromašna na prirodnih sirovinah, ki so potrebne za železarsko industrijo in to na rudi, kakor tudi na premogu za koksanje. Nekoliko pomembno ležišče železnih rud se nahaja na otoku Elbi in na južnem obronku Alp v dolini Aosta. V vezi z eksploatacijo teh rudišč, posebno onega na otoku Elbi, zgrajene so bile že pred svetovno vojno visoke peči v Porto Fovraio in pa moderna jeklarna v mestu Terni, ki je posebno za ladjedelnice in vojno industrijo igrala važno vlogo.

(Dalje sledi.)

pa nastopila Nemčija kot velika konkurentinja na sladkornem eksportnem trgu in se bodo zaloge seveda takoj zmanjšale. Češkoslovaška visoka številka se razloži vsled ledu na čeških rekah v januarju; sedaj je številka že čisto druga. Konsum je v Ameriki in na Daljnem vzhodu dober, v Evropi pa ni tak, kakor so pričakovali. — Nemški statistik Licht se z Mikuschem precej ujema; dočim ceni Mikusch evropski pridelek na 7.516.000 ton, ga ceni Licht na 7.422.000 ton. Zanimivo je, da oba statistika glede ruske produkcije vzdržujeta svojo cenitev, čeprav so se številke drugim zdele zelo dvomljive. Mikusch je ceni konstantno na 1.080.000 ton, Licht pa na 1 milijon ton. Zasebno poročilo pravi, da je bilo do konca januarja produciranih v Rusiji že 942.000 ton sladkorja, da je pa delalo tedaj še zmeraj 32 tovarn. Torej bosta imela statistika najbrž prav.

Glede novega obdelanega prostora ne beremo še nič. V Franciji, Angliji, Rusiji in — kakor smo že rekli — zlasti v Italiji bo gotovo večji, manjši pa v Češkoslovaški, Ogrski, Belgiji in v posameznih delih Nemčije. Če bo. Relativno zelo velik bo prirastek na Angleškem, kjer bo na novo začelo delati osem tovarn. Torej se Anglija zelo osamosvaja, čeprav se to na trgu še ne opazi.

Trgovina.

Motorje in sesalke najnovejših tipov ponuja ameriška tvrdka. Prospekt in cenik je interesantom na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo.

Uverjenja o izvoru za uvoz v Rumunijo. V zmislu rešenja rumunske generalne direktije carin z dne 10. februarja t. l. se je preklicala naredba z dne 25. novembra 1925 in v bodoče se pri uvozu blaga v Rumunijo ne bo zahtevalo uverjenja o izvoru blaga.

Industrija.

Pločevina na Japonskem. V mestu Kobe na Japonskem se je ustanovila družba, ki dela pločevino bolj ceno kakor je pa angleška. Naprave bodo razširili in se bodo tuje produkcije skušali popolnoma otresti. Če bo šlo. Znano je namreč, da japonska industrija ni na višku, pa naj se tiče te ali one panoge. Zlasti tekstilna industrija nikakor ne more konkurirati z evropsko, tovarne se opuščajo, brezposelnost raste, socialno vprašanje grozi.

Mednarodna pogajanja o železu. Kakor že vemo, so pogajanja o mednarodnem kartelu tračnic imela ta uspeh, da se je med nemškimi, francoskimi, belgijskimi, luksemburškimi in angleškimi producenti dosegel sporazum o kvoti in so na njeni podlagi znižali svetovno tržno ceno na 6 funtov, za en funt. Nemška in francoska kvota sta si približno enaki. Takoj sedaj po Veliki noči se začnejo nova pogajanja, ki naj končnoveljavno dovedejo do kartela. Najbrž bo pri teh pogajanjih prišlo na razgovor tudi vprašanje mednarodnega železnega kartela, francoskih uvoznih kontingentov in pa saarsko vprašanje. Ko bo kartel tračnic podpisan, bosta pristopili še Češkoslovaška in Poljska, in imeli bomo veliki evropski kartel.

Carina.

Zvišanje carinskih tarifov v Franciji. Zbornica je včeraj razpravljala o zakonskem načrtu, ki uvaja nekatere izpremembe v glavne tarife carinaru. Poročevalec Faleoz je naglašal, da je ta zakonski načrt potreben radi zmanjšane vrednosti francoskega franka, ter je priporočal zbornici, naj brez odlašanja odobri načrt, ki določa 30% povišanje carine na vse blago, razen na papir za časnik, na kavo, kakao, žito, na sladkor in na izmenljive dele poljedeljskih strojev. Zbornica je zakonski načrt odobrila s 311 glasovi proti 39.

Iz naših organizacij.

Letošnji redni občni zbor Trgovskega društva Merkur v Ljubljani, ki bo zajedno proslava 25letnice obstoja društva, se vrši v soboto dne 17. aprila 1926 ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Kazine v Ljubljani z običajnim dnevnim redom. Po občnem zboru se vrši v istih prostorih takoj Merkurjev jour fix, pri katerem sodeluje društveni pevski zbor in salonski orkester. — Odbor.

Redni občni zbor mariborskega trgovskega gremija.

V soboto zvečer se je vršil v Gambri-novi dvorani občni zbor članov tukajšnjega Trgovskega gremija. Ob številni sodelujoči trgovstva je predsednik gosp. Weixl otvoril zbor in imel kratek nagovor. Sledilo je poročilo o delovanju v letu 1925 in blagajniško poročilo, nakar sta preglednika računov predlagala, da se izreče dosedanjemu odboru zaupnica s posebno pohvalo gg. predsednika in tajnika g. Zidanškega. Tajnik zveze trgovskih gremijev, g. Mohorič, se občnega zbora radi seje tarifnega odbora ni mogel udeležiti. Njegovo poročilo (glej predzadnji Trgovski list) je bilo prečitano in g. Mohoriču izrečena zahvala za njegovo neumorno delovanje.

Pri sklepanju o kritju proračuna je bilo določeno, da plača vsak član 75 Din pristojbin za posameznega uslužbenca ali vajenca pa še 20 Din posebej. Maksimalna doklada pa sme znašati le 250 Din. Inkorporacijske pristojbine za posameznega manjšega trgovca bodo znašale 500 Din, za finančno močnejše pa 1000 Din; za družbe z o. z. 1500, a za delniške 3000 Din. V kritje proračuna trgovske nadaljevalne šole pa je določena pristojbina 120 Din za vajenca.

Za računsko preglednika sta bila ponovno izvoljena gg. Franc Kaučič in Anton Poš, nakar je sledila razprava o predlogih, predvsem glede odprave nekaterih praznikov in glede delovnega časa. Osvojeni so bili sledeči predlogi: 1. predlog g. Majerja glede sprejemanja trgovskih vajencev, ki pravi:

»Trgovski vajenci se smejo sprejemati samo po dovršenem 14. letu do vključno dovršenega 18. leta ter samo v času med 1. junijem in 31. oktobrom vsakega leta in morajo imeti zadovoljivo šolsko predizobrazbo, da bodo v stanu d. vršiti trgovsko nadaljevalno šolo.«

Čas med 1. junijem in 31. oktobrom za sprejem vajencev je treba določiti predvsem radi tega, ker se vajenci po 1. novembru ne morejo več sprejemati v šolo in jim potem ni mogoče absolvirati šole tekom učne dobe.

2. Predlog g. Kocbeka glede delovnega časa ob cerkvenih praznikih. Z ozirom na ta predlog bodo trgovine odprte ves dan ob sledečih praznikih: Sv. trije kralji, Svečnica, Sv. Jožef, Oznanjenje Marije Device (25. marca), Vnebohod, Peter in Pavel, Vnebovzetje M. D. (15. avgusta) Rojstvo M. D. (8. sept.) in Brezmadežno spočetje (8. dec.), in

3. predlog glede odpiranja in zapiranja trgovin v območju mariborskega gremija. Predlog, ki ga je stavil g. Oset, je bil v celoti sprejet in urejuje delovni čas posameznih strok tako-le:

1. špecerijska stroka od 7. do 12. ure in od 14. do 19. ure;

2. delikatesna stroka od 8. do 1/2 13. in od 14. do 20. ure;

3. mlekarne in branjarije: v poletnem času, t. j. od 1. aprila do 31. oktobra, od 6. do 13. in od 15. do 19. ure; v zimskem času, t. j. od 1. novembra do 31. marca od 7. do 13. in od 15. do 19. ure;

4. vse druge stroke, kot manufakturna, konfekcijska, železninarstva, galanterijska, papirna stroka, dalje trgovine z usnjem, čevlji, klobuki itd. od 1/2 8. do 12. in od 1/2 14. do 1/2 19. ure.

5. Tobakarne, ki posedujejo obrtni list za kako trgovsko stroko in so člani gremija, se imajo držati določite delovnega časa pod točko 4.

6. Ob sobotah smejo biti trgovine odprte tudi čez poldne, vendar se mora dati pomožnemu osebju najmanj enourni prosti čas za obedovanje in odpoitek;

7. Ob nedeljah in praznikih smejo biti odprte: delikatesne trgovine od 9. do 12. ure, izvenšči one praznike, ko smejo biti trgovine odprte ves dan.

Po odobritvi navedenih predlogov so bila sprejeta tudi pravila bolniške blagajne samostojnih trgovcev in potrjen izvoljeni odbor. Nato je sledila daljša debata o slučajnostih, katere se je udeležilo več članov. G. Feldin je govoril o carinskih kalamitetah, nakar je občni zbor sklenil, da gremij izvede tozadevne ankete, na katerih se bo vse trgovstvo podrobno informiralo o carinskih tarifi in tako onemogočilo številne pogrseke na škodo naše trgovine. Ko so bile slučajnosti izčrpane, je predsednik g. Weixl zaključil občni zbor.

RAZNO.

Dopisi na konzulate. Naš konzulat na Krfu je obvestil ministrstvo inostranih del, da se obračajo nanj čestokrat trgovci in druge stranke za informacije. Vendar so redkokdaj vloge kolekovane. S tem se prijem odgovora samo zavlačuje, ker ga dobijo potem oblasti, ki imajo iztirjati predpisano takso. Interesenti se zato opozarjajo, da svoje vloge na konzulate predpisno taksirajo (na vlogi kolek v iznosu 5 Din in 30 Din za odgovor).

Teritorialna kompetenca dveh ameriških konzulatov v naši državi. Ameriško poslaništvo je obvestilo naše ministrstvo inostranih del, da je vlada v Vašingtonu odločila, da porazdeli krajevno kompetenco dveh ameriških konzulatov v Kraljevini SHS na naslednji način: Konzulat v Zagrebu bo kompetenten za sledeče oblasti: Bihačko, Ljubljansko, Mariborsko, Osiješko, Primorsko-Krajiško (Karlovac), Splitsko, Travniško, Vrbko (Banjaluka) in Zagrebško. Vse druge oblasti pripadajo pod nadležnost Beograjskega konzulata.

Ali smejo državni avtomobili pomagati ob požarih. Z odlokom številka 5923 od 11. marca t. l. razglasa ministrstvo pošte in telegrafa to-le: Na vprašanje neke direktije, ali se smejo dajati poštni avtomobili na brezplačno razpolago gasilecem, policiji, vojski in drugim oblastvom, kadar nastane požar v državnih ali zasebnih zgradbah v bližini avtomobilskih garaž, je strokovni p. t. svet odločil, da se smejo ob požarih dajati poštni avtomobili na brezplačno razpolago gasilecem in državnim oblastvom, če zaradi tega ne trpi redni promet poštinih avtomobilov.

Nova rumunski vlada in njena zunanja politika. Zunanji minister Mitilineu je izjavil, da se bo nova vlada kar se zunanje politike tiče, držala smernice prejšnjih vlad. Dodal je, da bo napram ZSSR vodil politiko sporazuma, a da ne bo dopustil razpravljanja o meji med obema državama. Mitilineu je tudi izjavil, da se bo držal programa Male antante; rekel je tudi, da vladajo med Rumunijo in Italijo pristrani odnosi.

Inozemski kapital v Bolgariji. V letu 1924 je bilo v Bolgariji v produkciji in trgovini angažirano nad 136 milijonov levov inozemskega kapitala. Prvo mesto zavzema švicarski kapital pri proizvajanju električne energije z 42 milijonov levov, sledi mu francoski kapital, ki je skupno z belgijskim v iznosu 26,5 milijonov levov naložen v raznih bankah; holandski 20 milijonov levov. Izvoz tobaka, trgovina s stroji za manipulacijo tobaka. Italijanskega kapitala je v Bolgariji 14,4 milijonov levov, nemškega nad 9 milijonov, angleškega 8,3 milijonov. Sledijo po vrsti: Švedska z 3,6, Belgija sama 1,4; Francija sama 1,1; Avstrija 1,7; Madjarska 1 milijon levov.

Svetovni zračni promet. Omrežje svetovnega zračnega prometa znaša okoli 57.000 kilometrov; 19.000 km, torej tretjino, opravlja nemška družba Junkers. Evropa ima 30.255 zračnih kilometrov, Amerika 8506, Afrika 7230, Azija 5882, Avstralija 5668. V Evropi je 63 stalnih prometnih črt, v Ameriki samo 13, v Avstraliji 4, Afriki 7 (2 sta poskusni), Aziji 11 (3 so poskusne). Največjo udeležbo v zračnem prometu imajo nemške družbe in nemška letala. Od 11 azijskih črt obratujejo Junkerjevi aeroplani na sedmih, štiri pa Junkerjeva družba sploh sama oskrbuje; v Ameriki prometujejo Junkerjevi in Dornierovi aeroplani na osmih črtah od 13. Avstralija in Afrika sta pa Nemcem popolnoma zaprti. V Evropi je največ Junkerjevih letal, nato

Dornierovih in nato Fokkerjevih. Pri rednem prometu se pripetijo nezgode le prav redkokdaj; v vsem lanskem letu je bil en popotnik do smrti ranjen, eden težko, pet pa lahko. Mislimo, da je to število relativno manjše kakor pa število nesreč na železnicah. Nemške letavne družbe so se po več mesecev trajajočih pogajanjih združile 6. januarja letos v novo družbo, od nas že omenjeno »Deutsche Lufthansa A. G.« Pogajanja glede zračnega prometa, ki se vršijo med Francozi in Nemci, so ostala doslej brez uspeha. Francozi zahtevajo, da smejo letati s svojimi aeroplani čez nemško ozemlje; v zameno za to pa hočejo doseči Nemci odstranitev vseh omejitev glede gradbe močnih letalnih motorjev in drugih ovir, ki jih določajo mirovne pogodbe v Versailles. Ker je končni sporazum v obojestranskem interesu, se bo tudi dosegel.

Kemija in tehnika v boju proti muham in mrčesu. Ugonobitev škodljivega mrčesa ima samo tedaj popoln uspeh, če so sredstva povsem priprosta, obče dostopna, ljudem in domačim živalim neškodljiva ter pred vsem popolnoma sigurno učinkovita. Moderna kemija se trudi tudi v tem slučaju priskočiti trpečemu človeštvu na pomoč. Potom znanstvenih poskusov se je posrečilo najti kemično sestavino, ki v presenetljivi naglici ugonobi sleherno mrčes, bodi si muhe, mravlje, bolhe ali kakoršnikoli neprijetno golazen v stanovanjih, hlevih in drugih prostorih. Znano je, da so muhe najnevarnejši naznašalci bakterioznih bolezni, torej umevno, da se ravno proti temu mrčesu vporabljajo najrazličnejši načini ugonobitve; pa vse do sedaj znane muholovske naprave so se izkazale pomanjkljive; nekoliko sicer to ali ono sredstvo zaleže, ali povoljnega uspeha ni opaziti pri nobenem. Koliko si n. pr. Angleška prizadeva uničiti takozvano »Tsetse-muho« v svojih kolonijah; cele znanstvene ekspedicije se odpravljajo tja, da pridejo temu neizmerno škodljivemu mrčesu do živega. Muha pa ni samo človeškemu zdravju nevarna, tudi domača žival mnogo trpi po krilatih krvosesi, ki raznašajo in širijo kužne živinjske bolezni. Mrčesna nadloga povzroča pri živini pojevanje mleka in zelo zastop rasti. Muhe po hlevih torej prav občutno kvarijo živinjsko gospodarstvo. Od naših ptic pa se ko nečeno tudi čudežev ne more zahtevati, saj ilak pokončujejo nepregledne množine mrčesa. Muhe se namreč razplodijo s čudovito naglico; v petih mesecih se razmnožijo na osem generacij, tako da šteje zarod v tem času samo od ene dvojice več milijonov muh. Pod takimi okolnostmi seveda odpovejo vsa do sedaj znana sredstva v boju proti nadležnemu in nevarnemu mrčesu. Hleve in hrame preprijati s plini, bi bilo prav učinkovito; ali stvar je precej komplicirana, ter stane precej drago. Od najnovejšega izuma si obetajo v tem oziru popoln preobrat. Biološko-kemične snovi, človeškemu in živalskemu (seveda večjih domačih živali) popolnoma neškodljive, se v dotičnem prostoru na priprst način razpršijo in v najkrajšem času je vsa mrčes popolnoma uničena. Če se ta preparat porabi v hlevu, kjer kar mrgoli od muh, popadajo v desetih minutah vse z razgnanim telesom na tla. Živina lahko med proceduro ostane pri stajah. Če se čiščenje nekolikokrat ponovi, je hlev kmalu popolnoma prost mrčesne nadloge; znatna pridobitev na mleku in oči vidni napredek v mesni reži sta uspeh, ki je znanstveno in praktično dokazan. Razmeroma je to sredstvo prav po ceni, ter po doseženem uspehu kmalu poplačano. Nevarnim terminam v tropičnih krajih dosedaj ni bilo mogoče priti do živega, pa ta nova kemična snov poseže tudi tam radikalno v obrambo trpečega človeštva. Učinkovitost opisanega sredstva pa ni omejena samo na muhe vseh vrst, uničuje tudi vse druge neprijetne sostanovalec človeških in živalskih hramov, naj si bodo to mravlje, ščurki, stenice itd. Ko se udomači tudi pri nas ta sijajen uspeh znanstvenega napredka, se bomo gotovo zaničljivo ozrli na sedanja jako nepopolna sredstva proti mrčesni nadlogi; osobito takim krajem bo odleglo, ki posebno trpe v tem oziru; pri nas bi bile to pokrajine, okužene z nevarno mušico »anofeles«. — (K. Tie-fengruber).

Brezposelnost na Angleškem. Ministrstvo za delo je objavilo statistične podatke o brezposelnosti na Angleškem. 22. marca je bilo brez dela 1.039.400 oseb, kar znaša za 31.443 manj kot v prejšnjem tednu in 161.915 manj kot v istem tednu prejšnjega leta.

Lichtova cenitev o letošnji sladkorni pesi. F. O. Licht je izdal prvo cenitev o letošnjem kulturnem arealu sladkorne pese v Evropi. Ceni ga na 2.165.000 ha, napram lanskim 2.132.000 ha, kar bi dalo plus 1.6. Za glavne dežele je cenitev tale (najprvo sedanji areal, nato lanski, potem + ali -): Nemčija 348.000 ha, 367.000 ha, - 5.2%; Češkoslovaška 295 tisoč ha, 312.000 ha, - 5.2%; Francija 235.000 ha, 215.000 ha, + 9.3%; Holandska 65.000 ha, 66.000 ha, - 1.5%; Belgija 70.000 ha, 73.000 ha, - 4.1%; Poljska 170.000 ha, 174.000 ha, - 2.3%; Rusija 500.000 ha, 482.000 ha, + 3.9%; Jugoslavija 40.000 ha, 35.000 ha, + 14.3%; Italija 80.000 ha, 52.000 ha, + 45% itd.

Olajšave za obisk velesejma v Milanu. Kakor nam sporoča italijanski generalni konzulat, je italijanska vlada odredila za tuje državljane, ki žele obiskati milanski velesejem, sledeče olajšave: Popust na taksi, ki je določen za vidiranje potnih listov in sicer se zniža taksa od 75 na 30 dinarjev. Tega popusta so lahko deležni oni, ki se izkažejo pri tukajšnjem italijanskem general. konzulatu z voznim listom Ljubljana-Milano, ki se dobi v tukajšnji poslovalnici »Putnika«; nadalje 50 odstotni popust na običajni taksi za vožnjo tja in nazaj. Vožnja se lahko nastopi od 7. do 27. aprila; pri tej priliki se lahko uporablja velesejski vozni listek, ki bo veljaven 30 dni. Pred povratkom je treba predložiti ta vozni listek velesejskemu odboru, da mu natisne sejski žig. Nadaljna navodila o olajšavah, določenih za razstavljalce in prevoznike blaga, se dobe vsak dan, razen praznikov od 9. do 12. ure v pisarni italijanskega general. konzulata v Ljubljani.

Po svetu. Vsako leto dobavijo na svetu okoli 212 milijonov unc ali 66.000 kilogramov srebra. 1 unca = 31 gramov. Mehika dobavi okoli 90 milijonov unc, Zedinjene države 65, Kanada 17, druge dežele 40. — Reka Ren pelje vsako leto okoli 200 kg zlata in 400 kg srebra s seboj v morje. Seveda o izkoriščanju ni govora. — Nemčija je plačala doslej na vojni odškodnini v denarju in blagu okoli 50 milijard zlatih mark, 1 marka = ca 15 dinarjev. — Najbolj prometni cesti sveta sta Tifth-avenue in Park-avenue v

New Yorku. Od sedmih zjutraj do sedmih zvečer gre po prvi 23.532 avtomobilov, po drugi pa 26.297. Če stojš na teh cestah, gre na minuto mimo tebe 46 oziroma 48 avtomobilov. — **Najdaljša mesta na cesti na svetu** je v Chicagu v Severni Ameriki; 30 kilometrov je dolga. Doslej so imeli za najdaljšo cesto znani Broadway v New Yorku, 15 km. — Vsako leto pride v trgovino povprečno 860.000 do 870.000 kg slonove časti; 848.000 kg iz Afrike. — **Dnevni časopis** je na Nemškem 3152; več kot polovica jih ne pripada nobeni stranki ali pa vsaj svojo pripadnost pametno prikrivajo. — U. S. A. so štele leta 1800 pet milijonov prebivalcev, 1. januarja 1926 so jih cenili na 117 milijonov. — Leta 1910 je použil vsak Nемец 8½ litra alkohola, leta 1924 pa samo še 2,74 l. — Nemška tvrdka Kuhlmann v Hamburgu je napravila tehniko, ki stehta že desetisočinko miligrama! Je pa že miligram tisočinka grama in si ga težko predstavljamo. Pika na i tehta povprečno tisočinko miligrama; torej stehta ta tehnika še desetinko pike. Vzemi listič in ga stehaj. Napiši na listič svoje ime in ga še enkrat stehaj; razlika obeh tež je tvoje ime. S Kuhlmannovo tehniko to kaj lahko napraviš. — **Angleško preračunsko leto** izkazuje 826 milijonov funtov izdatkov in 812 milijonov funtov prejemkov, deficit znaša torej 14 milijonov funtov. Ker je bilo iz dohodkov določenih 50 milijonov za poravnavo dolga, jih ne bodo mogli toliko nakazati, temveč za 14 milijonov manj, torej 36. Dohodkov je bilo 11 milijonov funtov več, kakor je bilo pa preračunano. Izdatki so bili preračunjeni na 799 milijonov funtov, jih je bilo torej faktično za 27 milijonov več. Viseči dolg se je tekom lanskega leta znižal za 37.899.000 funtov in je znašal na koncu leta 704.296.000 funtov. Zaključek smatrajo še za dosti zadovoljiv.

Ljubljanska borza.

Sreda, 7. aprila 1926.

Vrednote: Investicijsko posojilo iz leta 1921 den. 75, bl. 76.50; Loterijska državna renta za vojno škodo den. 289, bl. 293; Zastavni listi Kranjske deželne banke den. 20, bl. 22; Kom. zadolžnice Kranjske dež. banke den. 20, bl. 22; Celjska posojilnica d. d., Celje den. 200, bl. 204; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana den. 100, bl. 102, zaklj. 102; Prva hrvatska štedionica, Zagreb den. 868, bl. 874; Slavenska banka d. d., Zagreb den. 49; Kreditni zavod za trg. i. ind., Ljubljana den. 105,

bl. 175; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana den. 94, bl. 99; Trbovelj. premogokopna družba, Ljubljana den. 366, bl. 370; Združene papirnice Vevče, Goricanje in Medvode d. d., Ljubljana den. 100; »Sešir«, tovarna klobukov d. d., Škofja Loka den. 109, blago 115.

Blago: Les: Bukovo oglje, suho, vilano, feo meja 2 vag. den. 90, bl. 90, zaklj. 90; rezana hrastovina, ostroroba, brez gnilih grč: 40 mm od 1.50—3 m dolž., 52 mm od 1.70—3 m dolž., 60 mm od 2—3 m dolž., 70 mm od 2.30 do 3 m dolž., 80 mm od 3—5 m dolž., vse od 14 cm napr., feo vag. Sušak den. 1200; hrastovi bouds od 35 cm napr., od 2.50 m napr., feo vag. Sušak den. 1350. — **Premog:** Kal. ca 7000 antracit, Orle, feo vagon Škofljica: Za tono: kosovec bl. 500; kockovec bl. 450; orehovec bl. 400; zdrob bl. 350. Kal. ca 4800, feo vagon Ormož: kosovec nad 60 mm bl. 260; kockovec 35/60 mm, bl. 240; orehovec 20/35 mm bl. 210; zdrob 10/20 mm bl. 190. Kal. ca 3500, feo vagon Novo mesto: kosovec bl. 170; kockovec 100 mm bl. 150; orehovec 50 mm bl. 140; zdrob bl. 130; ravni bl. 120. — **Zito in poljski pridelki:** Pšenica bačka, 76/77, feo vag. nakl. p. bl. 290; koruza, času prim. suha, feo Postojna tranz. za april bl. 160; koruza, času prim. suha, par. Šid bl. 120; koruza, času prim. suha, feo vag. naklad. post. bl. 121; koruza inzulanka, feo nakl. post. bl. 155; ajda, feo vagon Ljubljana bl. 260; rž domača, feo vagon Beltinci bl. 210; proso rumeno, feo vag. Beltinci bl. 210; oves rešeni, feo vag. nakl. post. bl. 175; krompir beli, feo vag. Beltinci bl. 76; krompir semenski, feo vag. dol. post. bl. 110; čebulček, feo vag. nakl. post. bl. 650. — **Seno, slama:** Seno polsladko, stisnjeno, feo vagon slov. post. den. 60. — **Gradbeni material:** La Portland-cement dalmatinski v jutavrečah feo Split bl. 40; v papirnatih vrečah, feo Split bl. 44.

TRŽNA POROČILA.

Tržne cene za meso v Ljubljani (1. aprila). Govedina: v mesnicah po mestu 16 do 19 Din. Na trgu: 1 kg govejega mesa I. 18, II. 15, vampov 9 do 10, pljuč 6 do 8, jeter 18 do 19. Teletina: 1 kg telečjega mesa I. 20, II. 17, jeter 25 do 30, pljuč 20. Svinjina: 1 kg prašičjega mesa I. 25 do 27.50, II. 20 do 22.50, pljuč 10, jeter 15 do 20, slanina trebušne 19, slanina ribe in sala 20, slanina mešana 20, slanina na debelo 20, masti 25 do 27.50, šunke (gnjati) 35, prekajenega mesa I. 32, II. 29.30. Drobica: 1 kg koštrunovega mesa 14 do 15, kozličevine 25. Klobase: 1 kg krakovskih 40, debrecinskih 40, hrenovk 35, posebnih 35, svežih kranjskih 30 do 40, pol prekajenih kranjskih 32 do 25, suhih kranjskih 67, prekajene slanina 28 do 30. Perutnina: 1 kokoš 30 do 40, petelin 30 do 40, raca 20 do 25, nepitana gos 70, domač zajec, manjši 10 do 15, večji 18 do 20. **Mleko, maslo, jajca, sir:** 1 liter mleka 2.50, 1 kg surovega masla 40 do 45, čajnega masla 45, babinjskega sira 36, sirčka 9 do 10, eno

jajce 1 Din. — **Cene špecerijskemu blagu v Ljubljani** (1. aprila). 1 kg kave Portoriko 72 do 76, Santos 48 do 56, Rio 40 do 48, pražene kave I. 90 do 100; II. 72 do 76, III. 52 do 60, kristalnega belega sladkorja 13.50, sladkorja v kockah 15.50, kavne primesi 20, riža I. 12, II. 9 do 10, 1 kg testenin I. 12, II. 9. — **Mlevski izdelki na trgu v Ljubljani** (1. aprila). 1 kg moke št. 0 5.75, št. 1 5.25, št. 3 4.50, št. 5 3.75, št. 6 3; 1 kg kaše 6 do 7, ješprenja 6 do 8, ješprenjčka 10 do 15, strobov 2.50, koruzne moke 3.50 do 4, koruznega zdroba 4 do 4.50, pšeničnega 6.50, ajdove moke I. 6, ržene moke 5 Din.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 8. aprila t. l. ponudbe za dobavo kovinskih odlitkov; do 10. aprila t. l. za dobavo raznega mehkega lesa; do 13. aprila t. l. pa za dobavo 2000 smolnatih bakelj. — **Predmetni pogoji** so na vpogled pri ekonomskem oddelku te direkcije. — **Direkcija državnega rudnika v Kakanju** sprejema do 10. aprila t. l. ponudbe za dobavo žebeljev za tračnice. Direkcija Srpske slobočne cene v Solunu sprejema do 20. aprila t. l. ponudbe glede oddaje del za osiguranje obale v Solunu. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 5. maja t. l. pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave ca 23.317,25 kg odlitkov iz navadne sive litine. — Dne 7. maja t. l. pri oddelku za morarico v Zemunu glede dobave 50.000 škatelj mesnih (golaž) konzerv, 8. maja t. l. pa glede dobave 20.000 kg testenin, 20.000 kilogramov belega fižola in 20.000 kg riža. — **Predmetni oglasi** z natančnejšimi podatki so v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentov na vpogled. — Pri Državnem rudniku v Perniku se bo vršila v kratkem ofertalna licitacija glede dobave večjih količin hrastovega in drugega lesa za rudnik. Interesenti naj pošljejo svoje ponudbe direktno omenjenemu rudniku.

Prodaja. Dne 19. aprila t. l. se bo vršila pri intendanturi Vardarske divizijske oblasti v Skoplju ofertalna licitacija glede prodaje 17.595 kg odpadkov od zakljev, papirja itd. **Predmetni oglaš** z natančnejšimi podatki je v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Galanterija! ter modne, pisane, nogavice, sukanec, vezena, gumbe, modne biserno in druge, palice, nahrbtnike, nože, jedilne orodje, škarje itd. se dobi najugodnejše pri

Josip Petelinc
Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika
Na veliko! eb vodi. Na malo!

KJE SE KUPI?
Le pri trdki
Josip Petelinc
Ljubljana

Moja Prešernova spomenika ob vodi.
Najbolji šivalni stroj za rodbinsko ali
okrasno rabo, svetlovo znanih znamk
Ortomer - Adler - Phoenix.
Iskolen posamezne dele za stroje in ko-
leca, igle, olje, jermena, pnevmatike.
Ponk o vezanju na stroj brezplačno! —
Večletne garancije! Na veliko! Na malo!

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

IVAN JELAČIN, Ljubljana

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna postrežba! Zahtevajte cenike!

VINOCET
tovarna

vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi

: najfinejši in najokusnejši :
namizni kis iz pristnega vina.

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

Veletrgovina
A. ŠARABON

v Ljubljani
priporoča

špecerijsko blago

raznovrstno žganje

moko in

deželne pridelke

raznovrstno

rudninsko vodo

lastna pražarna za

kavo in mlin za di-

šave z električnim

obratom.

CENIKI NA RAZPOLAGO!

TISKARNA „MERKUR“
TRG. IND. D. D.
Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časopise, lepake, brošure, posetnice in razglednice. Izvršuje vsakovrstne trgovske kakor tudi vse druge uradne tiskovine. Lastna knjigovoznica.

LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. - TELEFON 552